

Pripomienky k návrhu novely zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

A. k navrhovaným novelizačným bodom

1. k bodu 11 návrhu novely

V navrhovanom § 6 ods. 4 doplniť na konci vetu: „Povinnosť podľa odseku 5 sa vzťahuje aj na dotknuté obce, v ktorých sa oznámenie na nahliadnutie podľa rozhodnutia príslušného orgánu nenachádza.“.

Odôvodnenie:

Uvedené doplnenie navrhujeme z dôvodu, aby nemohlo dôjsť k situácii, že sa verejnosť (obyvatelia dotknutých obcí, kde nebude oznámenie zverejnené na nahliadnutie podľa tohto ustanovenia) o posudzovaní strategického dokumentu nedozvie a tak nebude môcť využiť svoje práva, ktoré jej vyplývajú z ďalších ustanovení zákona EIA. V prípade navrhovanej úpravy by sa mohlo stať, že obce, kde nebude oznámenie o posudzovaní strategického dokumentu na nahliadnutie, si budú ustanovenie § 6 ods. 5 zákona EIA (v súčasnosti § 6 ods. 3) vykladať tak, že sa na nich táto povinnosť nevzťahuje, keďže im oznámenie doručené nebude. **Pripomienka je zásadná.**

2. k bodu 13 návrhu novely

V navrhovanom § 6a ods. 3 za slová „pri príprave“ vložiť čiarku a slovo „posudzovaní“.

Odôvodnenie:

Uvedené doplnenie navrhujeme z dôvodu, aby bolo úplne zrejmé, že aktívnou účasťou verejnosti sa myslí aj/najmä účasť na posudzovaní podľa tohto zákona. **Pripomienka je zásadná.**

3. k bodu 40 návrhu novely

V § 37 odsek 6 znie:

„(6) Platnosť záverečného stanoviska k činnosti je 2 roky odo dňa jeho vydania.“

4. k bodu 41 návrhu novely

V § 37 ods. 7 znie:

„(7) Platnosť záverečného stanoviska k činnosti môže byť na žiadosť navrhovateľa predĺžená o ďalšie 2 roky, ak navrhovateľ písomne preukáže, že nedošlo k podstatným zmenám navrhovanej činnosti, podmienok v dotknutom území vrátane nových činností a stavieb podliehajúcich procesu posudzovania vplyvov, k novým skutočnostiam súvisiacim s vecným obsahom správy o hodnotení činnosti a k vývojom nových technológií na realizáciu navrhovanej činnosti.“

V § 37 sa za odsek 7 vkladajú nové odseky 8 a 9 , ktoré znejú:

„(8) Príslušný orgán informuje o podaní žiadosti o predĺženie platnosti záverečného stanoviska k činnosti rezortný orgán, a všetky osoby, dotknuté orgány, dotknuté obce a dotknutý samosprávny kraj, ktoré v priebehu procesu posudzovania vplyvov tejto činnosti podali písomné stanovisko podľa § 23 ods. 4, § 30 ods. 5 alebo podľa § 35 ods. 1, 2 a 3. Príslušný orgán tiež zverejní žiadosť o predĺženie platnosti záverečného stanoviska na internetovej stránke. Verejnosť, rezortný orgán, dotknuté orgány, dotknuté obce a dotknutý samosprávny kraj môžu podať písomné stanovisko k žiadosti o predĺženie platnosti záverečného stanoviska do 30 dní príslušnému orgánu. O predĺžení platnosti záverečného stanoviska k činnosti rozhodne príslušný orgán, pričom v rozhodnutí uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov a ako sa vyrovnal s podanými písomnými stanoviskami verejnosti, rezortného orgánu, dotknutých orgánov, dotknutých obcí a dotknutého samosprávneho kraja.

(9) Zainteresovaná verejnosť podľa § 24a a § 24b je účastníkom následného povoľovacieho konania, ak podá písomné stanovisko k žiadosti o predĺženie platnosti záverečného stanoviska, z ktorého vyplýva jej záujem na rozhodnutí o povolení činnosti a zainteresovaná verejnosť podľa § 25, § 26 a § 27 je účastníkom následného povoľovacieho konania, ak podá písomné stanovisko k žiadosti o predĺženie platnosti záverečného stanoviska.“

Odôvodnenie k pripomienkam č. 3. a 4.:

Považujeme návrh na **predĺženie platnosti záverečného stanoviska na 7 rokov za neodôvodnený a v rozpore s účelom procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie**. V prípade, že príde k zmene podmienok v území, k vývoju nových technológií alebo k novým skutočnostiam súvisiacim s vecným obsahom správy o hodnotení, v prípade záverečného stanoviska platného až 7 rokov by nebolo zabezpečené zohľadnenie týchto zmien v záverečnom stanovisku. Rovnako, za 7 rokov od vydania záverečného stanoviska, mohli v území pribudnúť ďalšie činnosti a stavby s významným dopadom na životné prostredie, ktorých existencia nebola známa a posudzovaná. Kumulatívny vplyv týchto stavieb a činností so stavbou posúdenou pred viacerými rokmi môže zásadne meniť stav krajiny, vplývať na zdravie a životné prostredie (preto je potrebné pri rozhodovaní o predĺžení záverečného stanoviska posúdiť aj vplyv týchto nových činností a stavieb). Navrhujeme, aby bola zakotvená kratšia doba platnosti záverečného stanoviska, ktorá by mohla byť predĺžená za podmienky, že pri predlžovaní platnosti bude zabezpečená účasť verejnosti a dotknutých orgánov. Považujeme lehotu 2 rokov platnosti záverečného stanoviska s možnosťou predĺženia platnosti o ďalšie 2 roky za dostatočnú. Lehotu 2 + 2 roky považujeme za dostatočnú i z toho dôvodu, že nemusí existovať obava, že by v dobre platnosti záverečného stanoviska nestihlo skončiť konanie o povolení činnosti (napr. podľa stavebného zákona alebo zákona o integrovanej prevencii). Maximálna lehota na vydanie rozhodnutia v jednom stupni by v zmysle správneho poriadku mala byť 3 mesiace, na oboch stupňoch 6 mesiacov, ak počítame 2 fázy konania (územné konanie a stavebné konanie), ide o 12 mesiacov. Záverečné stanovisko však bude platné dvojnásobne dlhší čas (24 mesiacov) – a navyše bude možné jeho platnosť predĺžiť o ďalšie dva roky.

Nepovažujeme ani za dobré ponechať v platnosti súčasne existujúcu úpravu, podľa ktorej záverečné stanovisko nestráca platnosť, ak sa počas jeho platnosti začne konanie o umiestnení alebo povolení činnosti podľa osobitných predpisov. Súčasne platná právna úprava umožňovala, aby bolo záverečné stanovisko platné mnoho rokov (napr. 10 a viac), pretože počas doby platnosti záverečného stanoviska začalo niekoľko rokov trvajúce povoľovacie konanie.

Nami navrhované ustanovenia reagujú na aplikačnú prax, v ktorej sa o predĺžovaní platnosti záverečného stanoviska rozhodovalo rozhodnutiami, ktoré neobsahovali dostatočné odôvodnenie, obsahovali iba formálne konštatovanie, že podmienky na predĺženie platnosti záverečného stanoviska boli splnené, bez uvedenia akýchkoľvek dôvodov, nebrali do úvahy stanoviská zainteresovanej verejnosti a dotknutých orgánov a verejnosť nebola dokonca o predĺžovaní platnosti záverečného stanoviska ani informovaná. To bol postup, ktorý je jednoznačne v rozpore s Aarhuským dohovorom a Smernicou o EIA.

Článok 6 Smernice o EIA stanovuje podrobnosti o účasti verejnosti na procesoch environmentálneho rozhodovania. Podľa Čl. 6 ods. 4 smernice „*Dotknutej verejnosti sa poskytnú **včasné a účinné príležitosti zúčastniť sa procesov environmentálneho rozhodovania** uvedeného v článku 2 ods. 2 a na tento účel je oprávnená vyjadriť pripomienky a stanoviská, kým sú ešte príslušnému orgánu alebo orgánom otvorené všetky možnosti, predtým ako sa rozhodne o žiadosti o povolenie (...)*“. Podľa Čl. 6 ods. 6 smernice „*Poskytnú sa primerané časové rámce pre rozličné fázy, poskytujúce dostatočný čas na informovanie verejnosti a na prípravu a **efektívnu účasť dotknutej verejnosti na environmentálnom rozhodovaní**, ktoré podliehajú ustanoveniam tohto článku*“. Cieľom komunitárnej právnej úpravy v oblasti životného prostredia je prispievať k ochrane životného prostredia, pričom tieto ciele majú byť dosahované realizáciou procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie na základe komplexného zistenia informácií. O procese posudzovania vplyvov na životné prostredie má byť verejnosť informovaná a má právo sa ho zúčastniť. Uvedené platí aj o rozhodovaní o predĺžení platnosti záverečného stanoviska. Rozhodovanie o predĺžení platnosti záverečného stanoviska je vlastne posudzovaním, či sa pomery nezmenili tak, že je potrebné vykonať nový proces posudzovania vplyvov na životné prostredie. Výsledkom konania o žiadosti o predĺženie platnosti záverečného stanoviska teda môže byť záver, že nie sú splnené podmienky na predĺženie platnosti a že je potrebné vykonať nový proces posudzovania vplyvov. Pri rozhodovaní o predĺžení stanoviska je nevyhnutné preveriť aktuálnosť záverov záverečného stanoviska v čase predĺžovania. Takéto preverenie je možné iba v otvorenom procese, za účasti verejnosti. Preto taký postup, pri ktorom sa platnosť záverečného stanoviska predlžuje rozhodnutím bez dostatočného odôvodnenia, prečo boli splnené podmienky na predĺženie platnosti, a bez informovania a účasti verejnosti a dotknutých orgánov, jednoznačne popiera ciele Smernice o EIA. Stanovisko z procesu posúdenia vplyvov (ako podklad pre vydanie ďalších povolení) má svoje opodstatnenie iba vtedy, ak v aktuálnom čase, teda pred vydaním povolenia, poskytuje odpovede na otázky o možných vplyvoch navrhovanej činnosti na životné prostredie.

Doplňujúce odôvodnenie stanoviska zaslané na vyžiadanie MŽP formou samostatného emailu:

1. Dĺžka platnosti záverečného stanoviska by mala odrážať potrebu aktuálnosti záverov procesu EIA ako aj dĺžku povoľovania:

Rozumieme potrebe právnej istoty aj potrebe vyhnúť sa neprimeranému zaťaženiu investorov. Ochrana právnej istoty investora by sa však mala vzťahovať na dobu po začatí realizácie projektu a nie *ak nebol ešte dosiahnutý žiadny pokrok v realizácii projektu*, čo podľa nás možno vyvodiť aj z judikatúry Súdneho dvoru EÚ, napr. vo veci Burgemeester en wethouders C-81/96.

Za kľúčový aspekt v tomto ohľade považujeme účel procesu posudzovania, ktorým je identifikovanie vplyvov projektu na ŽP. Čl. 2 smernice 85/337 EHS o EIA v tejto súvislosti konštatuje, že je potrebné vyhodnotiť vplyvy *projektov s pravdepodobne významným vplyvom na ŽP v dôsledku medzi iným ... ich lokalizácie*. Ak je lokalizácia projektu významná z hľadiska jeho vplyvov na ŽP, je kľúčové sledovať zmeny lokality – teda okolia potenciálne rizikového projektu. Ak medzi posudzovaním týchto vplyvov a povolením projektu uplynie

neprimerane dlhá doba, proces EIA sa stáva formálny, nakoľko neberie v úvahu najmä aktuálnu záťaž a podmienky v území.

Aj z návrhov odpovedí na prejudiciálne otázky, konkrétne z podania Rakúska, v konaní o prejudiciálnych otázkach pred Súdny dvorom EÚ v kauze Pezinok, ktoré inicioval Najvyšší súd SR, vyplýva, že: „Ak medzi posudzovaním vplyvov na životné prostredie a vydaním povolenia uplynula dlhšia doba, treba výsledky posudzovania revidovať hoci nedošlo k zmene projektu vtedy, ak došlo k podstatným a významným zmenám v oblastiach, ktoré treba chrániť (viď príloha IV, bod 3 EIA smernice)“

Vzhľadom na trvanie procesov povoľovania pripúšťame možnosť predĺžiť platnosť záverečného stanoviska na 3 roky (s možnosťou aj opakovaného predĺženia vždy o ďalšie 2 roky) a dávame na zváženie v úprave odlišiť líniové stavby.

2. Miesto procesu EIA voči povoľovacím konaniam a úloha dotknutých orgánov:

Argumentácia Ministerstva, že sa aj v samotnom procese povoľovania má realizovať istá forma „aktualizácie“ záverov zhrnutých v záverečnom stanovisku a to cez pripomienky a stanoviská dotknutých orgánov, má niekoľko zádrhelov. Ich spoločným menovateľom je princíp zakotvený v čl. 2 ústavy SR, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon:

- Záverečné stanovisko je nevyhnutný podklad rozhodnutia, ale v samotnom procese povoľovania už nie je priestor na komplexné skúmanie vplyvov na ŽP a teda istú revíziu záverov. Jednoznačne to vyplýva z viacerých ustanovení napr. zákona o IPKZ:
 - o podľa § 16 zákona správny orgán preskúmava žiadosť o vydanie povolenia iba v rozsahu podanej žiadosti
 - o § 8, ods. 4 zákona dokonca explicitne vylučuje posudzovanie vplyvov na ŽP v procese integrovaného povoľovania a teda nie je možné napr. uplatniť v procese argument o vplyvoch navrhovaného projektu na životné prostredie, nakoľko toto nie je predmetom konania
- Povoľovacie konania, napr. IPKZ a konania podľa Stavebného zákona, neskúmajú zaťaženosť územia, sledujú len prekročenie určitých limitov, ktoré však komplexne nevypovedajú o miere zaťaženia územia, ktoré sa skúma a posudzuje v procese EIA. Napr. neskorší vznik nových prevádzok s významným vplyvom na životné prostredie, ktoré výrazne zvýšia zaťaženosť územia, nebude môcť byť zachytený a „ošetrený“ stanoviskami dotknutých orgánov, ak nebudú prekročené napr. limity znečistenia.
- Náš návrh spočíva v participatívnom posúdení, či sú splnené podmienky pre vydanie rozhodnutia o predĺžení záverečného stanoviska. Nejde o vykonanie celého nového a niekoľkostupňového procesu EIA, ale iba zhromaždenie stanovísk od dotknutých orgánov a verejnosti, na základe ktorých posudzujúci orgán rozhodne, či sa vykoná nový proces EIA alebo sa platnosť záverečného stanoviska predĺži. To podľa nášho názoru ošetruje problém vágnosti podmienok predĺženia, pretože posudzujúci orgán rozhodne najmä na základe stanovísk dotknutých orgánov.. Navrhnutý proces spočíva na stanoviskách a pripomienkach aj dotknutých orgánov (aj verejnosti) ešte v rámci procesu EIA. Predkladanie stanovísk dotknutých orgánov ku komplexným vplyvom na ŽP je účelné práve v procese EIA a nie až pri povoľovaní, kde sa vyjadrujú iba k partikulárnym otázkam. Dotknuté orgány tak ešte v procese EIA budú mať možnosť preveriť aktuálnosť záverov spred 2-3 rokov, kedy prebehol „pôvodný“ proces posudzovania vplyvov.

3. Účinnosť zapojenia verejnosti

Efektívna účasť verejnosti, tak ako ju zakotvuje smernica o EIA aj Aarhuský dohovor, znamená, že pripomienky verejnosti sú brané do úvahy v relevantnom čase – v čase kedy je možné reálne ovplyvniť výsledok rozhodovania. Je porušením týchto noriem ak verejnosť nemôže uplatniť argumenty o aktuálnom vplyve na životné prostredie (zmenenom, nakoľko od vydania záverečného stanoviska uplynulo napr. 6 rokov), nakoľko napr. podľa zákona o IPKZ tieto argumenty týkajúce sa posúdenia vplyvov na životné prostredie nie sú predmetom konania. V tomto prípade sa občan vyjadrí na začiatku a potom už je neskoro, hoci sa napr. situácia v území mohla výrazne zmeniť. Orgán pripomienky verejnosti ani nemôže brať do úvahy, nakoľko mu to zákon a ústava neumožňujú.

Z uvedených dôvodov navrhujeme podrobnejšiu úpravu procesu predlžovania platnosti záverečného stanoviska a zakotvenie účasti verejnosti a dotknutých subjektov pri jeho predlžovaní.

5. k bodu 45 návrhu novely

V navrhovanom § 63 ods. 1 doplniť za slová „dotknutým orgánom“ čiarku a slová „zainteresovanou verejnosťou“.

Odôvodnenie:

Keďže návrh novely v navrhovanom novom ustanovení §6a ods. 3 priznáva právo zainteresovanej verejnosti zúčastniť sa aj na konzultáciách podľa § 63, malo by to byť premietnuté aj v ustanovení § 63. Navrhujeme preto, aby sa to v tomto ustanovení vyjadrilo explicitne. **Pripomienka je zásadná.**

B. nové novelizačné body

Navrhujeme doplnenie nasledovných novelizačných bodov.

1. V § 26 v prvej vete sa vypúšťajú slová „na ďalšiu podporu stanoviska občianskej iniciatívy alebo priamo“.

2. V § 26 v druhej vete sa vypúšťajú slová „Podpisovú listinu, v ktorej je uvedené meno, priezvisko, trvalý pobyt, dátum narodenia a podpis osôb, ktoré spoločné stanovisko podporujú, a“ a slová „a povoľujúcemu orgánu najneskôr“.

3. V § 27 v tretej vete sa vypúšťajú slová „a povoľujúcemu orgánu spoločne“ a slová „k zámeru navrhovanej činnosti“.

**4. V prílohe č. 12 časť III. sa vkladá nový bod 6., ktorý znie:
„6. Písomné stanoviská zainteresovanej verejnosti, ktoré boli podané podľa 23 ods. 4, § 30 ods. 5 alebo podľa § 35 ods. 3 zákona.“**

Odôvodnenie k bodom 1., 2., 3 a 4.:

Vzhľadom k tomu, že podľa § 25 sa môže stať účastníkom konania aj samotná občianska iniciatíva a vzhľadom na to, že je zbytočné, aby občianske združenie predkladalo podpisovú listinu s podpismi osôb, ktoré podporujú spoločné stanovisko (už v novele účinnej od 1. mája 2010 bola vypustená podmienka, že občianske združenie musí mať 250 členov a teda

predkladanie podpisovej listiny nemá význam), navrhujeme vypustiť nadbytočnú úpravu, že občianske združenie môže byť založené na „ďalšiu podporu stanoviska občianskej iniciatívy“ a že občianske združenie predkladá „podpisovú listinu s podpismi osôb, ktoré podpisujú spoločné stanovisko“.

Po prijatí nami navrhovaných úprav by ustanovenie § 26 znelo:

„§ 26

Ak založia fyzické osoby na účel ochrany životného prostredia občianske združenie podľa osobitného predpisu^{24a)} a podá písomné stanovisko podľa § 23 ods. 4, § 30 ods. 5 alebo podľa § 35 ods. 3, je také občianske združenie v rámci následného povoľovacieho konania podľa osobitného predpisu²⁾ účastníkom konania.²⁵⁾ Doklad o zaregistrovaní občianskeho združenia predloží občianske združenie príslušnému orgánu s podaním písomného stanoviska. Také združenie sa na účely tohto zákona považuje za zainteresovanú verejnosť, ktorej právo na priaznivé životné prostredie môže byť rozhodnutím dotknuté.“

Navrhujeme tiež zjednotiť úpravu procesných podmienok, na základe ktorých sa zainteresovaná verejnosť môže stať účastníkom nasledovných povoľovacích konaní. Podľa § 25 zákona je občianska iniciatíva povinná predložiť podpisovú listinu a písomné stanovisko k činnosti **iba príslušnému orgánu**. Navrhujeme preto upraviť povinnosti občianskeho združenia (§ 26) a mimovládnej organizácie (§ 27) podobne. Domnievame sa, že povinnosť občianskeho združenia (§ 26) a mimovládnej organizácie (§ 27) predložiť písomné stanovisko spolu s podpisovou listinou resp. s dokladom o zaregistrovaní **aj povoľujúcemu orgánu nie je nutná a ani účelná**. Písomné stanovisko k činnosti podľa § 23 ods. 4, § 30 ods. 5 alebo podľa § 35 ods. 3 sa predkladá príslušnému orgánu (ktorý vykonáva posudzovanie vplyvov) alebo dotknutej obci. Písomné stanovisko k činnosti sa nepredkladá povoľujúcemu orgánu, a preto nie je účelné, aby bol povoľujúcemu orgánu zasielaný iba samotný doklad o registrácii resp. podpisová listina. Nie je to nutné aj preto, že vo fáze posudzovania vplyvov ešte nie je zrejmé, či vôbec začne na povoľovacom orgáne konanie o povolení činnosti a ako bude znieť žiadosť o povolenie činnosti.

Náš návrh zabezpečuje aj informovanie povoľujúceho orgánu o písomných stanoviskách zainteresovanej verejnosti, v prípade, že na povoľovacom orgáne začne konanie o povolení činnosti. V bode 3. navrhujeme, aby všetky písomné stanoviská zainteresovanej verejnosti podané v rámci procesu EIA boli aj obsahom záverečného stanoviska, ktoré sa následne zasiela povoľujúcemu orgánu. Nebude preto dôvod, aby ich povoľujúcemu orgánu zasielalo aj občianske združenie podľa § 26, resp. mimovládna organizácia podľa § 27. Tým, že povoľujúci orgán bude, na základe obsahu záverečného stanoviska, vedieť, kto podal písomné stanovisko v rámci procesu EIA, bude zároveň vedieť, s kým má jednať ako s účastníkom povoľovacieho konania. V prípade potreby si môže podpisovú listinu alebo doklad o zaregistrovaní mimovládnej organizácie vyžiadať od príslušného orgánu, ktorému tieto doklady budú predložené v rámci procesu EIA.

Navyše, **tretia veta ustanovenia § 27 je mäťúca, keď obsahuje podmienku predloženia písomného stanoviska k zámeru**. Takéto stanovisko však nemusí existovať, keďže mimovládna organizácia na to, aby sa stala účastníkom ďalšieho povoľovacieho konania podľa prvej vety tohto ustanovenia, nemusí predložiť stanovisko k zámeru, ale stačí ak predloží písomné stanovisko ku ktorejkoľvek fáze (k zámeru, k rozsahu hodnotenia alebo k správe o hodnotení) procesu EIA. **Pripomienky sú zásadné.**

5. Za § 24a sa vkladá nové ustanovenie § 25b, ktoré znie:

§ 24b znie:

„§ 24 b

Právnická osoba, ktorá podá písomné stanovisko podľa § 23 ods. 4, § 30 ods. 5 alebo podľa § 35 ods. 3, z ktorého vyplýva jej záujem na rozhodnutí, má v rámci následného povoľovacieho konania podľa osobitného predpisu²⁾ postavenie účastníka konania.²⁵⁾ Rovnako má postavenie účastníka tohto povoľovacieho konania právnická osoba, ktorá počas povoľovacieho konania podá písomné stanovisko, z ktorého vyplýva jej záujem na rozhodnutí. Táto právnická osoba sa považuje za zainteresovanú verejnosť, ktorej právo na priaznivé životné prostredie môže byť rozhodnutím dotknuté. Výpis z obchodného registra alebo obdobného registra, nie starší ako tri mesiace, ak ide o právnickú osobu, ktorá sa zapisuje do takéhoto registra predloží právnická osoba príslušnému orgánu spolu s podaním písomného stanoviska.“

Odôvodnenie:

Platné znenie zákona uvádza právnickú osobu medzi zainteresovanou verejnosťou v § 24 písm. b) zákona. Ustanovenie § 24 zákona je však iba „deklaratívne“ - vypočítava osoby patriace medzi zainteresovanú verejnosť, ale nezakladá priamo ich právo byť účastníkom správneho konania o povolení činnosti. Právo týchto osôb byť účastníkmi o povolení činnosti priamo zakladajú až nasledujúce ustanovenia - § 24a, § 25, § 26 a § 27. Pojem „právnická osoba“ nebol vložený aj do nasledovného ustanovenia, ktoré by zakladalo účastníctvo právnickej osoby v správnom konaní o povolení činnosti.

Skutočnosti, že aj „právnická osoba“ patrí medzi zainteresovanú verejnosť a mali by jej patriť práva účastníka konania v prípade, že „má záujem“ na rozhodovaní, vyplýva z čl. 1 ods. 2 Smernice 85/337/EHS (v znení smernice 2003/35/ES). V zmysle uvedeného článku smernice sa zainteresovanou verejnosťou, ktorej členovia majú mať postavenie účastníka povoľovacích konaní, rozumejú aj právnické osoby (napr. obce, spoločnosti), ktoré „majú záujem“ na rozhodovaní.

Na to, aby právnická osoba, ako časť „zainteresovanej verejnosti“, mohla byť účastníkom správneho konania, je potrebné, aby účastníctvo právnickej osoby bolo v zákone o posudzovaní vplyvov na životné prostredie výslovne zakotvené, rovnako ako to je výslovne zakotvené v prípade fyzickej osoby v § 24a, občianskej iniciatívy podľa § 25, občianskeho združenia podľa § 26 a mimovládnej organizácii podľa § 27.

Ustanovenie musí obsahovať aj formuláciu, že táto právnická osoba sa považuje za zainteresovanú verejnosť, ktorej právo na priaznivé životné prostredie môže byť rozhodnutím dotknuté. V praxi sa totiž vyskytujú situácie, kedy správne orgány a sudy spochybňujú právo právnických osôb napadnúť na súde porušenie zákonného ustanovenia hmotnoprávneho charakteru. V týchto prípadoch sa argumentuje, že právnická osoba môže pred súdom namietat iba porušenie svojich procesných práv účastníka konania. Aby sa zabezpečila požiadavka, aby mala právnická osoba, ktorá je zainteresovanou verejnosťou prístup k preskúmaniu procesných aj hmotnoprávných porušení zákona pred súdom, ako to požaduje čl. 9 ods. 2 Aarhuského dohovoru a čl. 10a Smernice EIA, je potrebné zakotviť do ustanovenia predmetnú formuláciu, ktorá umožní napadnúť na súde aj porušenia hmotnoprávných ustanovení zákonov.

Pripomienka je zásadná.

6. V § 24a ods. 1 sa na konci vkladá táto veta:

„Rovnako má postavenie účastníka tohto povoľovacieho konania fyzická osoba staršia ako 18 rokov, ktorá počas povoľovacieho konania podá písomné stanovisko, z ktorého vyplýva jej záujem na rozhodnutí.“

Odôvodnenie:

Navrhujeme, aby celé ustanovenie § 24a ods. 1 znelo:

„§ 24a

*(1) Fyzická osoba staršia ako 18 rokov, ktorá podá písomné stanovisko podľa § 23 ods. 4, § 30 ods. 5 alebo podľa § 35 ods. 3, z ktorého vyplýva jej záujem na rozhodnutí, má v rámci následného povoľovacieho konania podľa osobitného predpisu²⁾ postavenie účastníka konania.²⁵⁾ **Rovnako má postavenie účastníka tohto povoľovacieho konania fyzická osoba staršia ako 18 rokov, ktorá počas povoľovacieho konania podá písomné stanovisko, z ktorého vyplýva jej záujem na rozhodnutí.“***

Schválený zákon totiž stanovuje podmienku, že účastníkom povoľovacieho konania je tá osoba, ktorá v rámci predchádzajúceho EIA procesu „*podá písomné stanovisko...*, z ktorého vyplýva jej záujem na rozhodnutí“.

Počas procesu EIA nie je však projekt rozpracovaný v miere, ktorá je potrebná pre povoľovanie projektu. Zákon o EIA síce usmerňuje investora („navrhovateľa“) v tom, ktoré informácie majú byť predložené v jednotlivých štádiách (napríklad Príloha č. 11 zákona o EIA určuje aký má byť obsah a štruktúra správy o hodnotení navrhovanej činnosti), avšak v tejto fáze prípravy sa verejnosť nedostane k všetkým informáciám, ktoré pre jej participáciu môžu byť dôležité.

V slovenskom právnom poriadku sú napríklad informácie, z ktorých vyplýva celková charakteristika povoľovaného projektu/činnosti alebo výrobného procesu, ktorý sa má realizovať v povoľovanom zariadení, dostupné až v povoľovacích konaniach. Tieto konania, najmä územné, stavebné a kolaudačné konanie podľa stavebného zákona č. 50/1976 Zb. alebo integrované povoľovanie podľa zákona č. 245/2003 Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia (IPKZ), nasledujú až po procese hodnotenia vplyvov na životné prostredie.

Konkrétne napríklad § 39a stavebného zákona, podľa ktorého prebieha povoľovanie väčšiny projektov podliehajúcich procesu EIA, určuje, čo je obsiahnuté v rozhodnutí o umiestnení stavby, teda čo je predmetom územného konania:

§ 39a

(1) Rozhodnutím o umiestnení stavby sa určuje stavebný pozemok, umiestňuje sa stavba na ňom, určujú sa podmienky na umiestnenie stavby, určujú sa požiadavky na obsah projektovej dokumentácie a čas platnosti rozhodnutia. Umiestnenie stavby sa vyznačí v grafickej prílohe územného rozhodnutia.

(2) V podmienkach na umiestnenie stavby sa určia požiadavky

- a) na ochranu prírody a krajiny a na zabezpečenie starostlivosti o životné prostredie,*
- b) na zabezpečenie súladu urbanistického riešenia a architektonického riešenia stavby s okolitým životným prostredím, najmä na výškové a polohové umiestnenie stavby vrátane odstupov od hraníc pozemku a od susedných stavieb, na výšku stavby, prístup a užívanie stavieb osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie, na napojenie na sieť technického vybavenia, napojenie na pozemné komunikácie, na podiel zastavanej plochy a nezastavanej plochy zo stavebného pozemku vrátane požiadaviek na úpravu jeho nezastavaných plôch,*
- c) vyplývajúce z chránených častí krajiny alebo z ich blízkosti,*
- d) vyplývajúce zo stanovísk dotknutých orgánov.*

Tieto informácie sú k dispozícii až po skončení EIA procesu, hoci práve tieto informácie môžu byť pre členov verejnosti podstatné a určujúce pri rozhodovaní o tom, či sa zapoja do povoľovacieho konania, pri posúdení toho, či na konaní o povolení činnosti „majú záujem“ a pri posúdení možných vplyvov navrhovaného projektu alebo činnosti na ich životné prostredie a zdravie.

Z hľadiska účasti verejnosti je teda problematické, ak jej členovia majú zväžiť svoje zapojenie do konania o povolení činnosti iba na základe informácií, ktoré – vzhľadom na to, že ešte ani nezačalo konanie o povolení činnosti – nie sú dostatočne podrobné alebo potrebné informácie vôbec nie sú k dispozícii. Preto súčasná úprava nie je v súlade s Aarhuským dohovorom. **Pripomienka je zásadná.**

7. Za § 65a sa vkladá nové ustanovenie § 65b, ktoré znie:

„§ 65b Prechodné ustanovenie účinné od 1. júna 2011

Ak písomné stanovisko podľa § 23 ods. 4, § 30 ods. 5 alebo podľa § 35 ods. 3 nemožno podať, pretože proces posudzovania vplyvov na životné prostredie podľa tohto zákona bol ukončený pred 1. májom 2010, zainteresovaná verejnosť podľa § 24a a § 24b je účastníkom následného povoľovacieho konania, ak počas tohto povoľovacieho konania podá písomné stanovisko, z ktorého vyplýva jej záujem na rozhodnutí a zainteresovaná verejnosť podľa § 25, § 26 a § 27 je účastníkom následného povoľovacieho konania, ak počas tohto povoľovacieho konania podá písomné stanovisko.“

Odôvodnenie:

Podmienka, ktorá stanovuje, že ak chce byť zainteresovaná verejnosť účastníkom povoľovacích konaní, tak sa musí zapojiť do predchádzajúceho procesu EIA, má za dôsledok, že na Slovensku bude povolená celá rada projektov so závažným dopadom na zdravie a životné prostredie, kde nebola zabezpečená dostatočná účasť verejnosti. V prípade projektov, kde bol proces EIA už ukončený, je totiž logicky uvedená podmienka nespĺniteľná. Jedná sa pritom o nemalý počet projektov, ktoré sú spolufinancované z prostriedkov Európskej únie. Povolenie týchto projektov bez toho, aby zainteresovaná verejnosť mohla byť účastníkom povoľovania, môže viesť k tomu, že EÚ odmietne tieto projekty financovať alebo že nepreplatí výdavky na realizáciu týchto projektov. Preto navrhujeme ustanovenie, ktoré ošetruje prípady, kedy proces posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA) bol už ukončený.

Navrhujeme preto, aby zákon obsahoval prechodné ustanovenie, ktoré by umožňovalo zainteresovanej verejnosti byť účastníkom konania ak podá písomné stanovisko počas povoľovacieho konania.

Z nám dostupných informácií, medzi projekty, ktoré čerpajú prostriedky priamo z Európskej Únie alebo prostredníctvom public-private partnership čerpajú prostriedky z Európskej Investičnej Banky a proces EIA u nich už prebehol, patria napríklad:

- V rámci železničnej infraštruktúry sú to projekty:
 - modernizácia trate Žilina – Krásno nad Kysucou
 - modernizácia trate Nové Mesto nad Váhom – Púchov
- V rámci cestnej infraštruktúry sú to projekty:

- D3 Hričovské Podhradie – Žilina, Strážov
- D1 Sverepec – Vrtižer
- D1 Fričovce – Svinia
- D1 Hubová – Ivachnová
- D1 Turany – Hubová
- V rámci infraštruktúry integrovaných dopravných systémov sú to projekty:
 - Železničné prepojenie letiska M.R.Štefánika
 - Nové železničné prepojenie Bratislava Predmestie – Bratislava Petržalka
- V rámci cestnej infraštruktúry (rýchlostné cesty a cesty I. triedy) je to projekt:
 - R1 Žarnovica – Šášovské Podhradie

Tento zoznam vychádza z „Indikatívneho zoznamu veľkých projektov Operačného programu Doprava“

(http://www.telecom.gov.sk/index/open_file.php?file=eurounia/fondy/OPD/Priloha_1_aktual.pdf), ktorý sa nachádza na oficiálnej webovej stránke Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií SR (<http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=44851>).

V rámci „Operačného programu Životné prostredie“ sú takými projektmi, kde sa zvažuje (resp. už prebieha) financovanie z fondov Európskej únie a EIA proces bol ku dňu účinnosti novely už ukončený, napríklad niektoré projekty protipovodňových úprav, malé vodné elektrárne a viaceré projekty odpadového hospodárstva.

Pripomienka je zásadná.

V Pezinku, 18.2.2011

Mgr. Martin Štoffa
riaditeľ VIA IURIS

Pre viac informácií prosím kontaktujte: Mgr. Peter Wilfling, právnik spolupracujúci s VIA IURIS, wilfling@changenet.sk, mobil: 0904 217 833